Брой 1
Януари- март 2018г.

Address http:// espisanie.financebg.com

Електронно научно списание
ФИНАНСИ®
ISSN 2535-0684

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Етичното финансиране като съвременен прочит на популярните банки? - инж. Петко ПЕТКОВ, Георги РАЙЧЕВСКИ 1
2. Отговорността на учредителите в едно невписано търговско дружество - Александра ЧЕКАНСКА 8
3. Сделката „ЧЕЗ“ и общественият интерес - Петър КЪРТЕВ 17
4. Европа да се превърне в световен финансов център – Ели ЯНЕВА 20
5. Забравете Bitcoin, сега Dogecoin става див - Милен АТАНАСОВ 23
6. „Гласът на младите за силна икономика“: Предизвикателства на регионалните диспропорции в България 25
7. Образователен проект ще открива и подкрепя бъдещи лидери - Стефан ПРОНЧЕВ 29
8. Фин ХУМОР 32

Етичното финансиране като съвременен прочит на популярните банки?

Да потърсим отговор в зараждането и развитието на банковото дело в Пловдив след Освобождението.

Инж. Петко ПЕТКОВ
Георги РАЙЧЕВСКИ

За родина на популярните банки изследователите сочат Германия, където първите банки от този вид се създават в средата на 19 век. Това съвпада и с периода на ускоряване процеса на индустриализация и либерализация на стопанската дейност. Манифактурата в основните градове вече се смята за архаизъм, тъй като настъпващата индустрия със своите предприятия – малки, средни и големи, започва да придава друг облик на трудовия процес, засилват се процесите при концентрацията на капитала, все по-ускорено навлизат техническите новости в труда. Всичко това повишава рязко производителността на труда, което поставя под угроза класическите гилдии на занаятчиите.

За да „плува“ по течението, занаятчията се нуждае от допълнителен капитал за модернизиране на производството си чрез доставката на машини и инструменти. Липсата на свободни собствени средства, както и факта, че те не представляват привлекателни клиенти за банките, които не представят кредити без солидни гаранции, се чувства все по-остро. Единствен източник на средства на разположение на изпадналите в нужда занаятчии е местният лихвар, който като истински монополист налага високи лихви.

Всички тези процеси водят и до създаването на първата популярна банка през 1850 година, която трябва да осигурява евтини кредити за нуждаещите занаятчии. Създадена от радетели на либералната икономическа мисъл, тази банка функционира и с нови, привлекателни за членовете, принципи. Членовете са едновременно собственици и кредитополучатели и така те могат не само солидарно да разполагат с печалбите, но и поемат общата отговорност за рисковете по представянето на кредити. Капиталът се формира от вноски или заеми от трети лица, според които се изплащат и дивидентите. Така ролята на агресивните лихвари се минимизира или изобщо се елиминира. Условията за кредитите са значително по-благоприятни, има индивидуален подход и разбиране при евентуално просрочие на вноските и т.н. С две думи – популярните банки при създаването си притежават „човешки черти“ за разлика от класическите частни банки тогава... Или в тези процеси тогава днес можем да открием характерните отлики на днешното етично финансиране, което се появи в последните години като реакция на големите банки-мастодонти, които предизвикаха и последната световна финансова криза.

Макар и наскоро освободена от турската империя България много бързо поема развитие в западна посока и като локомотив на този процес безспорно можем да посочим процесите в банковото дело у нас. Характерен и много интересен сегмент от онова време и зараждането и развитието на банките в Пловдив – градът, който в онези години бе естествената столица на страната.

В българския контекст само ще напомним, че популярните банки възникват през първото десетилетие на миналия век със задача да организират и насърчават спестовността и да кредитират членовете си дребни търговци, занаятчии, земеделски стопани и чиновници. Основния си капитал банките образуват от встъпителни вноски, дялов капитал и ежегодни отчисления от печалбата. По-късно популярните банки се занимават и със стопанска дейност - изкупуване на селскостопански произведения, снабдяване на населението с промишлени и занаятчийски стоки.

„Идеята за основаването на една популярна банка в Пловдив, който е един от най-важните занаятчийски центрове у нас, се беше появила още преди три години в някои лица, които, изучавайки причините за напредъка и отпадъка на нашите занаяти, съглеждаха в липсата на кредит за занаятчийската класа един от най-важните моменти за отпадъка на нашето занаятчийство. Но идеята биде изоставена като ненавременна, защото занаятчийската маса не беше още осъзнала ползата от подобно кредитно учреждение.“ (Вестник ,,Търговски съветник“, брой 13 от 1904 година).

Създаването на Пловдивската популярна банка — „кооперативно сдружение за кредит и доставки“, както официално е регистрирана, е свързано преди всичко с личността на д-р Христо Танчев (Карлово, 1862-1936). Той е известен юрист, банков и обществен деец. Завършва право с докторат в Лиежкия университет - Белгия. Работи в Пловдив като адвокат, съдия, прокурор. От 24 май 1901 до 6 февруари 1902 година е кмет на града. След приключване на мандата, от 1903 до 1908 година, става юрисконсулт на Светия Синод. Неколкократно е избиран за общински съветник в Пловдив, а през 1908 година - и за народен представител. През 1910 година е назначен за директор на местния клон на Българската народна банка (БНБ). Една година по-късно е извикан в София, за да организира новосъздадената тогава Българска централна кооперативна банка (БЦКБ). Той е сред инициаторите за основаването на Пловдивската популярна банка през 1913 и неин директор до 1919 година. След това е назначен за директор на Консорциума за износ на храни в столицата, но само след един месец напуска поста поради конфликт с правителството. Отново се връща в Пловдив и основава Южнобългарска банка (1920). През 1924 година, като съакционер заедно със Стефан Обрейков, Андон Станев и Никола Козарев, става съосновател на Пловдивска банка АД, като същевременно заема длъжността комисар по прехраната на града, а през април 1925 година е назначен за управител на Българска земеделска банка (БЗБ). Д-р Христо Танчев е един от най-компетентните строители на банковата система у нас.

Новата банка Христо Танчев организира в сътрудничество с тогавашния директор на пловдивския клон на БНБ - Боян Дамянов. Учредителното събрание е свикано на 1 декември 1913 година, като след проведените разисквания е прието следното решение: „За икономическото, стопанското, търговското и промишленото засилване на българския елемент в града да се основе на кооперативни начала една банка за кредит и доставки под фирма: Пловдивска популярна банка, кооперативно сдружение за кредит и доставки, със седалище и дейност в Пловдив и с ограничена отговорност на членовете.“

Времето за основаване на банката не е избрано случайно. Военното напрежение след Балканската и Междусъюзническата война се прекъсва, но както се оказва по-късно, само за една календарна година - до 1 октомври 1915 година, когато България е въвлечена в Първата световна война. Очевидно д-р Танчев и неговите сподвижници са разчитали на това затишие с надеждата, че то ще продължи по-дълго и страната ще започне да се възстановява в стопанско отношение. За съжаление тези очаквания не се оправдават.

За пръв председател на управителния съвет на Пловдивската популярна банка е избран Андон Станев. Гласуван е устав и се решава да се направят постъпки банката да се приеме за член на Българската централна кооперативна банка (БЦКБ). На 13 декември 1913 година Пловдивският окръжен съд потвърждава основаването на Пловдивската популярна банка и я вписва в търговския дружествен регистър.

Андон Станев (Клисура, 1860). Индустриалец, крупен производител на вина. Той е дългогодишен член на пловдивската Търговско-индустриална камара (1895). Известен е като един от основателите на дружество „Оцетна индустрия“ и на пловдивската лозарска кооперация „Гранит“. Награден е с 6 почетни дипломи и 14 медала от международни изложби на вина; през 1897 година е член на журито на международната винарска изложба в Ница - Франция. През 1913 година Андон Станев става един от основателите и пръв председател на управителния съвет на пловдивската Популярна банка, а по-късно е сред основателите и съакционер, заедно със Стефан Обрейков и Никола Козарев, и на Пловдивска банка АД (1924).

Пловдивската популярна банка започва своята дейност със 75 100 лева капитал, внесен от 77 членове основатели, плюс 80 000 лева кредит, отпуснат от БЦКБ. Официалното откриване става на 17 февруари 1914 година, като още до края на същата година броят на банковите членове нараства на 423; към края на 1918 година в нея вече членуват 1 637 занаятчии, търговци, чиновници и въобще граждани от средна ръка, а към 31 декември 1923 година - 2 488 души. Бързо нарастват и капиталите на банката - дялов, резервен, срочни и безсрочни влогове.

И докато през 1914 година тя има на разположение общо 441 626 лева, през 1918 година средствата й нарастват на малко повече от 8 000 000, а през 1923 година достигат 28 058 107 лева. Банката има и свой клон в Каршияка (кв. Филипово).

Въпреки военната обстановка както дейността, така и състоянието на Пловдивската популярна банка непрекъснато укрепват и се разширяват, и в продължение на дълъг период след това тя се утвърждава като една от най-авторитетните финансови институции в града.

„Пловдивската популярна банка открива по специална програма конкурс между българските архитекти за изработване план за постройка на собствено здание на банката върху мястото й в гр. Пловдив на улица „Търговска“ и улица „Д-р К. Стоилов“. (Вестник „Юг“, 7 ноември 1918 година).

„Пловдивската популярна банка е изложила в салона на Окръжната палата плановете от състоялия се напоследък конкурс за банковото й здание.“ (Вестник „Юг“, 14март 1919 година).

„Пловдивската популярна банка, една от най-солидните кооперации в страната ни, не е в криза и дай Боже нивга да не изпадне в такава. За нейната стабилност не говорим, тъй като тя е известна на пловдивските граждани.“ (Вестник „Юг“, 5 юни 1919 година).

„Извънредно общо събрание на Популярната банка в града се състоя вчера преди и след пладне. Общото събрание гласува пълно доверие на управителното тяло, частно на директора на банката д-р [Христо] Танчев.“ (Вестник „Юг“, 4 ноември 1919 година).

„Решения на извънредното общо събрание на Пловдивската популярна банка: „Общото събрание единодушно дава доверието си и подкрепата на досегашния управителен съвет и на своя изпитан представител директора си д-р Хр. Танчев. Семейството на Пловдивската популярна банка настоятелно моли своя досегашен ръководител г-н д-р Хр. Танчев да остане на мястото си и да не ни оставя на кръстопът. Събранието изказва признателността си на г-н д-р Хр. Танчев за принесените от него заслуги на Популярната банка и очаква и за в бъдеще неговата готовност за нови услуги на кооперативното дело.“ (Вестник „Юг“,14 ноември 1919 година).

„Вчера се произведе избор на нов управителен и контролен съвет на Пловдивската популярна банка. Избрани бидоха Петко Беловеждов, Петър Малчев и Андрея Ф. Ковачев - за управителен съвет, и Никола Груев, Ив. Йосифов и Ив. Манолов - за контролен съвет.“ (Вестник „Юг“, 6 април 1920 година).

„За Пловдивската популярна банка нуждата от един печатен орган е отдавна належаща и последното годишно събрание изрази спонтанно своето желание да го има. С настоящия брой се туря началото на такъв орган.“ („Лист на Пловдивската популярна банка“, 15 ноември 1926 година).

„Пловдивска популярна банка, кооперативно сдружение за кредит и доставки. Към 14 октомври 1926 година: 1. Капитал 20 926 990 лева, 2. Разни резерви и фондове 7 130 745.66

лева, Всичко 28 057 735.66 лева, 3. Влогове срочни и безсрочни 26 061 409.16 лева, 4. Членове 2 855.“ („Пловдивски вестник“, 8 декември 1926 година).

Още по-красноречиви са резултатите на банката пет години по-късно - тогава тя разполага с капитал 24 135 850 лева, разни резерви и фондове - 10 210 492 лева, или общо 34 346 342 лева, според публикувани данни в печата. Отделно срочните и безсрочни влогове възлизат на 56 957 830 лева, членовете на Пловдивската популярна банка вече са 3 298.

През 1938 година тържествено се чества четвъртвековният юбилей на Пловдивската популярна банка. (По този повод със специален брой излиза банковият орган вестник „Кооперативно съзнание“.) Посочено е, че за 25 години през касите на банката са минали 2 300 000 000 лева влогове и са раздадени 1 300 000 000 лева кредити, използвани главно за стопанското и архитектурно-строителното развитие на града. Банката участва в кредитирането на автобусното движение, в изграждането на палати в Международния мострен панаир, както и на най-модерните за онова време градски хали в България. Отбелязва се банковият принос за строителството на Търговската гимназия, на Практическото промишлено училище и Техникума по дървообработване.

А едва ли някой би могъл да си представи Пловдив без сградата на улица „Райко Даскалов“, където дълги години се намира най-големият районен клон на Банка ДСК, както и без прилепената до нея постройка (срещу входа на „Джумая джамия“), в която се е помещавал „строго фамилиарният“ хотел на Популярната банка, наречен „Кооп“. Строежът на банковата сграда започва през 1922 година - след настъпилото след Първата световна война стопанско оживление.

Военните години през първите две десетилетия на XX век са изключително тежки за България. Мъжете са на „солунския“ (1915), а след това и на „румънския“ (1916) фронт, стопанската дейност почти изцяло замира, в страната върлува страшен глад. Военните разходи на държавата постоянно се увеличават, банковата обращаемост, пришпорена от инфлацията, нараства главоломно и надвишава „максималния предел“. Първата световна война „изсмуква“ по 2 000 000 лева дневно. Парите все повече не достигат. Като законно платежно средство, главно в „новозавоюваните територии“, плъзват чуждестранни банкноти - сръбски, германски, гръцки. Така през 1916 година се появява и новата „военна“ емисия български банкноти, отпечатани в Берлин, които попълват банковите трезори с купюри от 5 и от 10 „сребърни“ лева, както и от 20, от 50 и от 100 „златни“ лева, макар практически те да са необменяеми. Малко по-късно са отпечатани и по-дребните „сребърни“ банкноти от 1 и от 2 лева, т. е. в буквалния смисъл „джобни пари“. Но тъй като банкнотите отново не достигат, БНБ прави нова поръчка за 100-левови банкноти, които през 1918 година също влизат в обращаемост. Апропо, една година преди това (1917) БНБ поръчва допълнително количество от всички банкноти, но вече в Лайпциг; после прави нови допълнителни поръчки и в Берлин, и в Лайпциг. (Банкнотите от всички тези емисии са унищожени след приемането през 1924 година на „Закон за замяна на всички банкноти, отпечатвани и пущани в обращаемост в разни времена“.)

Специфично пловдивско явление до Освобождението (1878) е известното Дружество „Пчела“. Това е първата взаимоспомагателна кооперация в града, предшественик на възрожденските опити за задружно кредитно подпомагане и общи търговски начинания.

Дружеството е основано през 1872 година на акционерни начала от около 40 члена с председател Иван Герджиков. Запазени са два устава и писмо (втори екземпляр) в архива на Костаки Пеев до „достопочитаемата Българска община в Пловдив“, което в най-общи линии очертава целите му:
„От четири години насам съществува в града ни дружество под название „Пчела“, на което главната цел, според както ще видите в двата устава, е парите, които събираме от членовете си, да ги даваме под лихва и с туй да ползваме самите членове и да подпомагаме еснафите, от които повече е съставено. [...] Пловдив, 11 януари 1876 година.“
(Следват 39 саморъчни подписа на пловдивски търговци и еснафи, сред които са Христо Г. Данов, Драган Манчов, Душо Хаджидеков, Кочо Честименски, Ячо Трувчев, Костаки Пеев и др./

Селска банка - Пловдив, е основана през 1918 година и регистрирана една година по-късно. Нейната централа се установява на ул. „Търговска“ (срещу Българска народна банка). „Наскоро в града ни ще бъде учредено ново безименно акционерно дружество „Селска банка“ с капитал 2 000 000 лева в 2 000 акции от по 1 000 лева, пласирани изключително между земледелското население в Южна България.

Целта на банката е да доставя и разпространява евтино земледелски оръдия, машини и изкуствени торове; да търгува за своя и чужда сметка със стоки и материали, употребявани предимно от земледелското население; също да търгува за своя и чужда сметка с продукти на земледелието от всичките му отрасли; и най-после да дава леснодостъпен кредит, преимуществен за културни цели, тясно свързани със земледелието и отраслите му.“
(Вестник „Юг“, 15 октомври 1918 година).

„Вчера се състоя учредителното събрание на новосъздадената Селска банка, на което присъстваха акционери, представляющи 9 290 акции. Събранието прие устава на банката, одобри назначения от основателите управителен съвет в състав: г. г. Н. Митев, П. Сираков, В. Тошков, Д. Балтов, М. Луков, избра проверителен съвет и изказа благодарност за дейността на основателите.“
(Вестник „Юг „, 30 декември 1918 година).

„След 26-годишно служене по ведомството на Земледелската банка [ревизорът] г. Д. Пеев става директор на новооснованата Селска банка.“
(Вестник „Юг“, 23 април 1919 година).

„Селска банка - Пловдив, поканва г. г. акционерите да се явят в управлението на същата и получат записаните и изплатени от тях акции, след като представят издадените им временни разписки.“ (Вестник „Юг“, 12 ноември 1919 Кооперативната банка „Задруга“ е създадена през 1920 година от 26 души с първоначален дялов капитал 196 200 лева. През 1926 година тя вече брои 607 члена с дялов капитал 4 902 000 лева, резерви 843 986 лева и пласмент около 1 000 000 лева. Банка „Задруга“ си поставя за цел да снабдява членовете си с материали и машини за производство; участва на кооперативни начала в изграждането на някои индустриални предприятия, а след това става техен представител в търговската им дейност, като запазва статута и значението си чак до 1950 година, когато се слива с Пловдивската популярна банка. На следващата година обединеното банково учреждение поема влогонабирането и поставя началото на тогавашната Държавна спестовна каса.

„Управителният съвет на Кооперативната банка „Задруга“, сдружение за кредит, доставка и производство в гр. Пловдив, обявява, че от 20 май т. г. се открива подписката за записване дялове на банката. Номиналната стойност на всеки дял е 100 (сто) лева. Записването на дялове ще става в Пловдив при Лазар Т. Лазаров, търговец, Гр. Хр. Данов, индустриалец, Георги п. Стоянов, търговец, Асен М. Юруков, индустриалец, Добри Гарвалов, дрогерист, и Найден Л. Бенев, търговец.“ (Вестник „Юг“, 20 май 1920 година).

„Кооперативна банка „Задруга“ приема безсрочни влогове с олихвяване 10 процента, а срочните влогове - по специално споразумение.“ (Вестник „Пловдивски общински вести“, 27май 1926 година).

„От Освобождението насам нямаме други обществени стопански институти, създадени по частна инициатива, които да играят такава благотворна роля за стопанския живот в Пловдив, освен двете кооперативни банки - Популярната банка и Банка „Задруга“. Благодарение на Популярната банка и Банка „Задруга“, закриха се много лихварски капани из Пловдив, подпомогнаха се значително много занаятчии и търговци, които дотогава се огъваха под непоносимия гнет на тежкото лихварство.“ (Вестник „Пловдивски общински вести“, 22 декември 1926 година).

„Кооперативната банка „Задруга“ е приета за редовен член на Българската централна кооперативна банка.“ (Вестник „ Борба“, 4 май 1932 година). Според „Алманах пътеводител на Пловдив и околностите му“ (1929-1930) адресът на банка „Задруга“ е на площад „Цар Борис III“ (Джумаята). Председател на управителния съвет през този период е Ангел Д. Станков, директор - К. Христов.

Кредитът, който раздават попбанки, обикновено отива у малоимотни хора и повече има характер на социален кредит. Да, имотното състояние ще гарантира кредита, но най-малко е обществено оправдано една кооперативна организация да продава имота на своите членове заради дадени кредити. Затова кредитите тук да се дават най-правилно не по имотното състояние, а по предполагаем доход. Друга грешка тук: на лозаря се пада падеж през пролетта, когато няма още реколта, на кръчмаря през октомври когато си купува вино, т.е. падежите трябва да са в контекст с времето. Затова и големите банки не се занимават с такива кредити. През 1938 година популярните банки в СПБ са 206 банки с добри резултати и ръст в сравнение с предходния период.

Отговорността на учредителите в едно невписано търговско дружество

Александра ЧЕКАНСКА

От сключването на учредителния договор до вписването на търговското дружество в търговския регистър и възникването му като правен субект се простира период от време, през което се извършват правни действия и се сключват най-различни сделки от името на още несъществуващия субект. Липсващата още правосубектност на дружеството не е основания търговското дружество да спре своята дейност и да преустанови свързаните с него договорни отношения с други търговци. От момента на своето възникване ООД ще придобие автоматично в своя патримониум всички поети до този момент права и задължения от негово име-чл.69 ал.2 ТЗ, за тях то ще отговаря със своето имущество.[1]

Случва се обаче учредителите да не доведат до край процеса на създаване на търговското дружество и да отложат извършването на неговото вписване в търговския регистър за дълъг период от време. Трудностите тук възникват в случаите, когато в периода между създаването на ООД-то например и неговото вписване настъпва падежа на поети от негово име задължения. В тези случаи възникват няколко важни практически въпроса. Какъв

[1] Поля Голева- Търговско право – 2012

всъщност е характера на невписаното дружество и как ще се уредят създадените между учредителите и трети лица отношения на управление и представителство? Кой ще носи отговорност по тях и какъв ще бъде нейния размер? В какъв обем и в какъв размер ще бъдат задълженията на дружеството след неговото вписване? С тази разработка ще се опитам да дам отговор на някои от горепосочените въпроси. [2]

По принцип в теорията са застъпени няколко схващания относно характера на невписаното търговско дружество. Едно от тях е, че така създаденото, но още невписано ООД е гражданско дружество по смисъла на чл.357 и следв. Следователно всички отношения, създадени от негово име, така и с трети лица, ще се уредят по тези разпоредби.

Второто виждане, което подкрепям е, че невписаното ООД е особена организационна форма, която не може да се причисли към нито една известна дружествена форма по гражданското право или търговското право. То не е гражданско дружество по смисъла на ЗЗД, тъй като е напълно изградено като корпоративна организация със свой дружествен договор, органи на управление и членство. Но то не е и завършено ООД, защото му липсва правосубектност. До регистрацията дружеството се явява едно невписано търговско образуване, според което ще се прилагат разпоредбите на ТЗ доколкото регламентацията не е несъвместима с липсващото вписване. За него ще се приложат всички разпоредби на глава XIII от ТЗ с изключение на тези, които предпоставят правосубектността на ООД.

Към момента на вписването ООД е вече напълно изградено като корпоративен субект със сключения учредителен договор –то има своя вътрешна организация, органи и членски състав. Регистрацията в търговския регистър не създава нито внася промяна в тази организация, която остава една и съща, както преди, така и след вписването на ООД. При невписаното търговско дружество са налице всички материални законови предпоставки за наличието на правосубектност-договор, имущество, организационна структура, членски състав.

С изискванията за вписване законодателят въвежда една формална предпоставка за възникване на юридическото лице на дружеството, с която се цели защита на интересите на останалите участници в оборота при създаването на един правен субект. Вписването е акт на формална проверка за наличието на материалните условия за възникването на ООД като юридическо лице по чл.119 ТЗ. Едва след нейното извършване дружеството става правосубектно. Когато обаче тези действия не са извършени в защита на обществения интерес, законодателят отказва да признае юридическото лице на дружеството. Реално структурно, то не се отличава от едно вписано ООД ,но няма правосубектност, не защото не може да има такава, а защото не е завършен докрай фактическия състав на вписването. [3]

В германската практика и теория относно невписаното търговско дружество съществува друго разбиране. Общоприетото там схващане е, че ООД възниква още в момента на сключване на дружествения договор, има свои права и задължения На практика с вписването германските юристи свързват единствено възникването на ограничената отговорност на съдружниците. [4]

---

[2] Григор Григоров – Правно положение на невпсаното дружество с ограничена отговорност- сп. Търговско право № 2/1995

[3] Огнян Герджиков – Търговско право том 1

[4] R Fischer-Gmbh Gesetz Kommentar

По българското право невписаното търговско дружество се представлява от назначеното за управител лице. То извършва всички правни действия по приключване на учредителния процес и вписването на ООД-то в търговския регистър. Но правните действия на управителя не се ограничават само до действията, свързани с регистрацията. Той извършва и търговска дейност, сключва най-различни договори и сделки от името на невписаното търговско дружество. В този смисъл представителната власт на управителя е неограничена като единственото изискване по закона е той да укаже, че въпросното дружество се намира в процес на учредяване.

Търговският закон не установява някаква определена форма, в която „указването" трябва да се извърши. Мислими са следните възможности: а) свобода на формата, която форма обаче да гарантира, че насрещната страна е могла да узнае, че дружеството е в процес на регистрация; б) определена форма (писмена с разновидностите й по чл. 293 ал. 4 и 5 ТЗ или форма с участие на държавен или оторизиран с удостоверителни функции орган и в) уведомлението да е инкорпорирано в същия документ, в който е обективирана и сделката, която дружеството в процес на възникване сключва. Измежду тези три възможности най-приемлива изглежда да е първата – за свобода на формата. Основание за такова съждение дава идеята на чл. 293 ал. 1 ТЗ – след като сключването на самата търговска сделка няма изискване за определена форма, един такъв добавъчен елемент към тази сделка, каквото е уведомлението по чл. 69 ал. 1 изр. 2 ТЗ, също не би следвало да има изискване за форма. На следващо място – изискванията за особена форма (напр. писмена или такава с участие на държавен или оторизиран с удостоверителни функции орган) винаги произтичат от изрична законова разпоредба. В този случай такава разпоредба не е налице. Поради това може да се приеме, че за уведомяването не е необходима такава по-тежка форма. В западната договорна практика обстоятелството, че дружеството – страна по сделката е в процес на възникване, обикновено се указва в текста на самия документ, който обективира сделката. С оглед сигурността на оборота този начин следва да се предпочита. Но не и да се приеме за единствено възможен задължителен. Текстът на закона е следният: „при извършването на сделките задължително се указва". Сключването на сделка винаги е процес, а не момент. Преди постигането на съгласието обикновено се водят преговори. Именно в течение на тези преговори може да се укаже, че дружеството е в процес на възникване.

Арбитражната практика възприема обаче тезата ,че липсата на даденото указание не се отразява върху приложението на чл. 69 ТЗ.[5]

В обобщение може да се приеме, че уведомлението за обстоятелството, че дружеството – страна по сключвана търговска сделка – е в процес на възникване, може да се направи в свободна форма. Не е нужно това уведомление да бъде възпроизведено в текста на сключваната сделка. Уведомлението не е нужно да се прави, ако насрещната страна отнапред е била в известност относно това обстоятелство. [6]

[5] ВЖ Решение на АС към БТПП от 15.07.2003г.по МАД № 6/2002 г.,както и Решение от 3.11.1997 г.по ВАД № 62/1997г.
[6] Кристиан Таков - Характер на нормата на чл.69 ал 1 изр 2 –сп Пазар и право кн. 1/1998

Като представител на още несъществуващия правен субект ,управителят ще бъде страна на сключените от името на ООД сделки. Ако дружеството не възникне ,той ще носи лична и неограничена отговорност за поетите по тези сделки задължения ,а когато са назначени няколко управители, те ще носят солидарна отговорност-чл.69 ал.1 посл. изр. ТЗ. Основанието на тази отговорност е действия от името на несъществуващо лице .Тази отговорност на управителя е свързана и с принципа за недопустимост да се създават с правна сделка задължения за трети, неучастващи в нея лица

В чл. 69 от Търговския закон (ТЗ) е уредена отговорността на учредителите на търговско дружество за действия, извършени до учредяването му, т.е. до деня на вписването му в търговския регистър. Съгласно тази разпоредба, ако учредителите на дружество в процес на учредяване са извършили правни действия от името на това дружество, отговорност носят те, а след възникване на дружеството правата и задълженията преминават върху него. За да се приложи нормата на чл. 69 ТЗ и дружеството да поеме задълженията, придобити преди неговото образуване като правен субект, е необходимо да са изпълнени предвидените в нормата условия. Те касаят субектите, които могат да извършват правни действия от името на дружество в процес на учредяване и момента, от който правата и задълженията от така извършените действия преминават върху дружеството. На първо място, нормата на чл. 69 ТЗ касае само търговските дружества, не и неперсонифицираните образувания (като гражданското дружество по чл. 357 ЗЗД) или кооперациите. На второ място, разпоредбата на чл. 69 ТЗ се отнася не само до сключване на договори, а и до извършване на всякакви правни действия. Разбира се, само такива, които могат да бъдат извършвани от търговско дружество въобще.

Първообразът на чл. 69 ТЗ следва да се търси в чл. 7 от Първата директива за публичността 68/151 ЕИО, където е предвидено:
Ако бъдат извършени действия преди едно дружество да придобие качеството юридическо лице и дружеството не поеме задълженията, които произтичат от тези действия, лицата, извършили действията, носят неограничена и солидарна отговорност за тези задължения, освен ако е уговорено друго.

Следователно по Първата директива дружеството може и да не приеме задълженията, поети от учредителите. В този случай лицата, действали от името на дружеството преди неговото учредяване, ще продължат да бъдат солидарно и неограничено отговорни. В директивата обаче не се уточнява при наличието на какви условия дружеството е длъжно да приеме правата и задълженията и как точно ще стане това. В тази област е оставена свобода за регулиране на държавите членки. Приема се, че интересите на третите лица са достатъчно добре защитени при наличието на отговорен субект - самото дружество или лицата, действали от негово име.

В чл. 7 от Първата директива изрично е уредена и възможността в договора между лицата, действащи от името на дружеството и третото лице, да се предвиди, че първите се освобождават от отговорност, ако дружеството не поеме задълженията.При въвеждането на директивата в националното законодателство държавите членки възприемат различни разрешения. Например Великобритания е възприела, че след възникването си дружеството не приема автоматично правата и задълженията, поети от негово име, а е необходимо сключването на нови договори с третите лица. Дори и в този случай учредителите не се

освобождават от отговорност, а продължават да бъдат солидарно и неограничено отговорни.

Подобно на уреденото в Първата директива е и предвиденото разрешение за европейското дружество. Член 16, ал. 2 от Регламента за европейското дружество7 постановява, че за задължения, поети от името на европейско дружество преди неговото вписване, отговарят физическите и юридическите лица, които са ги поели. Тяхната отговорност е солидарна и неограничена, освен при наличието на споразумение в обратен смисъл. В регламента не се уточнява кои могат да бъдат страните по споразумението и кога може да се сключи то. Възможни са две хипотези. **Първо**, страни по споразумението могат да бъдат нововъзникналото дружество и съответното трето лице, с което е сключен договорът. **Второ**, възможно е лицата, които са действали от името на дружеството и третото лице по сделката, да са сключили споразумение за поемане на задълженията от дружеството. Само наличието на подобно споразумение не е достатъчно за освобождаването им отговорност. Необходимо е и потвърждаване от страна на дружеството.

При воденето на преговори и сключване на договори от търговско дружество в процес на учредяване, както споменах, е необходимо третите лица да бъдат уведомени за това обстоятелство. В противен случай ще се ангажира единствено отговорността на учредителите или на упълномощени от тях лица, които са сключили договора. Те ще останат отговорни за изпълнението и за причинените на третите лица вреди. Тези задължения няма да преминат автоматично върху дружеството. Единствено ако дружеството потвърди действията ще настъпи поемане на задълженията. В закона е предвидено, че отговорността за действия, извършени до учредяването на дружеството се носи от лицата сключили сделките. Необходимо е да се уточни кои могат да бъдат тези лица.

На първо място, това са учредителите. Учредители на търговско дружество могат да бъдат както физически, така и юридически лица, доколкото законът не забранява това. Те ще отговарят за изпълнението на сключените от тях сделки до момента на вписване на дружеството. Тяхната отговорност е солидарна и неограничена. **На второ място,** правни действия могат да извършват и органи на дружеството в процес на учредяване. Необходимо е органът, който извършва действието от името на учредяващото се дружество, да е надлежно избран от учредителите. В противен случай отговорност ще носят само членовете му. Както учредителите, така и органите действат от името на дружеството в процес на учредяване, а не от свое име. **На трето място,** възможна е и хипотезата на извършване на правни действия от упълномощени от учредителите или от органа на дружеството лица. Става дума за лица, които са упълномощени за извършването на конкретна сделка или на определен вид сделки. Във всички случаи те се явяват доброволни представители, които действат от името на дружеството в процес на учредяване.

По своята същност отговорността на учредителите е договорна отговорност за изпълнение на задължения, поети от името на дружество в процес на учредяване. Целите на тази отговорност са гаранционни-да се даде защита на третите лица-контрагенти по сключените от името на ООД-то сделки. Доколкото са поети права и задължения от името на невписаното ООД ,отговорността за тяхното изпълнение ще се поеме от действащите от

негово име лица .Наред с гарантиращата функция ,отговорността по чл.69 ал.1 ТЗ има за цел и да мотивира действащите лица да впишат ООД-то в търговския регистър – тоест да извършат докрай всичките действия по фактическия състав на възникването на едно дружество.

Най-общо казано, предпоставките за отговорността по чл.69 ал.1 са следните:

1. Действие от името на ООД
2. Липса на вписване на дружеството
3. Падеж на вземанията на кредиторите по сключените от името на дружеството сделки.

От своята отговорност, разбира се, управителят може да се освободи,като сключи сделките под отлагателно условие, че дружеството ще възникне като правен субект. Неговата отговорност е временна-тя се прекратява автоматично в момента на вписването на ООД-то,когато всички права и задължения по право преминават в имуществото на вече възникналото дружество-чл.69 ал.2 ТЗ.

От изложеното дотук следва, че от името на все още невъзникнало дружество може да се договоря, но се налага да се обърне внимание на обстоятелството, че разпоредбата на чл.69 ТЗ е твърде лаконична и не дава отговор на всички възможни проблеми, на които може да се натъкне договарящият от името на бъдещето дружество. Така например от закона не става ясно какво ще се случи, ако от името на невъзникналото дружество е договарял само един от неговите учредители. Дали дружеството ще бъде обвързано от сключения договор независимо,че останалите учредители не са дали съгласието си?

По чл.69 ТЗ ще отговарят само тези учредители, които са дали задължителни указания на управителя да извърши определени правни действия, които задължават ООД,или със свои лични действия са създали задължения от негово име. Въпросът, който се поставя тук е достатъчни ли са гаранциите,дадени от ТЗ на контрагентите на невписаното ООД с отговорността на управителя по чл.69 ал.1 ТЗ и по-точно достатъчна ли ще бъде за тяхното обезпечаване личната и неограничена отговорност на управителя за поетите от името на ООД задължения, в случай, че неговото възникване се осуети? Не трябва ли при невъзможност за кредиторите да се удовлетворят от наличното имущество на невписаното дружество и от имуществото на управителя ,те да могат да посегнат върху личното имущество на учредителите? Законодателят не е предвидил лична отговорност на съдружниците в този случай. Тук обаче въпросът се поставя на друга плоскост - не толкова за личната отговорност на учредителите, а за това в какъв размер те би трябвало да отговарят за неуредени от тях задължения за невписаното дружество.

При липса на изрична законова регламентация отговорът на поставения въпрос не може да бъде еднозначен. Тук по-скоро става дума за законодателна намеса. Така, допускайки възможността да се обременява със задължения невъзникналия още правен субект, законодателят трябва да гарантира в достатъчна степен интересите на третите лица.,за да ги мотивира да договарят с невписаното дружество. От тази гледна точка би могло да удовлетворят своите вземания чрез принудително изпълнение върху личното имущество на учредителите, в случаите, когато не могат да се удовлетворят от отговорността на управителя.по чл.69 ал.1 ТЗ. И от наличното дружествено имущество, без учредителите да могат да се позоват на своята ограничена отговорност за задълженията на ООД. На

разбирането за неограничената отговорност на съдружниците може да се възрази, че именно те създават ООД с намерението да участват в неговата дейност често пъти само с капитали и да носят рисковете от дейността само до размера на поетите от тях дялове т. ограничено. Най-сетне може да се отбележи и, че рискът от сключването на правни сделки с невписано ООД ще трябва да се поеме от кредиторите ,защото все пак те знаят при сключването на сделките, че договарят с още невъзникнал субект и могат сами да преценят опасността от това да останат неудовлетворени за своите вземания по пътя на гаранционната отговорност на управителя по чл.69 ал.1 ТЗ.

Възможно е да се придобие определено имущество ,което да е резултат от извършените от името на бъдещето дружество действия. Това имущество няма да е юридически обособено ,а ще се притежава от учредителите в условията на съсобственост. Спрямо него ще могат да се извършват действия по принудително удовлетворяване на вземанията на личните кредитори на учредителите ,но тези действия ще станат безпредметни при вписването на дружеството, тъй като в този момент имуществото по право става притежание на нововъзникналото дружество. Ако идеална част от него е била обременена с тежест (ипотека,залог) от някои от учредителите за обезпечаване на негов личен дълг, тежестта ще остане и за дружеството, като учредителят ще дължи обезщетение за причинените вреди. Ако дружеството плати личния дълг на съответния учредител, то встъпва спрямо последния в правата на удовлетворения кредитор. [7] Считам, че учредителите трябва да отговорят лично, неограничено и солидарно, наред с управителите, спрямо кредиторите за задължения на невписаното ООД. Основание за тази отговорност е факта, че са позволили използването на правната форма на ООД и действия от името на ООД-то.

Привилегията, ако така може да се нарече, на ограничената отговорност се дава на съдружниците само при спазването на предвидените в закона предпоставки, а такава е именно регистрацията на дружеството .Едва ,когато се впише в търговския регистър, ще се допусне тази ограничена отговорност на съдружниците. Доколкото обаче липсва тази регистрация последните ще отговорят неограничено и солидарно за възникналите от тяхната съвместна дейност задължения. Да приемем в този случай ограничената отговорност на съдружниците, означава на практика да обезсмислим от необходимостта на вписването на ООД в търговския регистър. ,с което именно се свързва ограничената отговорност .Ако приемем пък другата теза-за пълно освобождаване от отговорност, означава да дадем възможност за осъществяването на безконтролна стопанска дейност.

Следователно, във външните отношения управителят, действал от името на невписаното търговско дружество и учредителите ще носят лична, солидарна и неограничена отговорност спрямо третите лица за поетите от ООД задължения в случай, че се осуети неговото възникване като правен субект. По друг начин стои въпросът за разпределянето на отговорността във вътрешните отношения. Между съдружниците тя ще се разпредели съразмерно на поетите в устава дялове в основния капитал. Платилият цялото задължение съдружник ще има регресен иск срещу останалите за техните части от дълга. По подобен

[7] С Ставру - Дружество в процес на учредяване сп ПАЗАР И ПРАВО № 1/2006

начин ще се реши въпроса в отношенията на учредителите и платилия цялото задължение към третите лица управител. Ако е действал в рамките на представената му с устава представителна власт ,за връщането на платените суми, управителят ще има регресен иск срещу съдружниците. Когато обаче е задължил невписаното дружество въпреки ограниченията ,възложени му с устава, той няма да можа да събере изплатените на третите лица от съдружниците по пътя на регреса. В този случай самите съдружници ще имат иск срещу управител, когато са изпълнили към третите лица поетите от името на дружеството задължения.

В заключение на всичкото това, трябва да се посочи, че разпоредбата на чл.69 е неясна. Необходимо е въвеждане на изрична и ясна разпоредба за отговорността на действащите от името на невписаното ООД (и въобще търговско дружество)лица.Също така трябва да се разграничи отговорността на управителя с тази на учредителите, в случаите когато те не са действали от името на невписаното дружество.

Отговорът на последния въпрос е уреден в чл.69 ал-2 ТЗ.`Когато сделката е извършена от учредителите или от упълномощено от тях лице,правата и задълженията преминава по право върху възникналото дружество.`Тоест всички създадени от името на ООД права и задължения ,преминават по право в неговия патримониум. За това трябва да са налице няколко предпоставки:

1. Правните действия да са извършени от управителя, учредителите или от други, упълномощени от тях лица. Именно сключената сделка е основанието дружеството да поеме създадените с нея задължения.
2. Управителят да е действал в рамките на допустимата от закона представителна власт. Сключените сделки извън допустимия за ООД предмет на дейност няма да обвърже дружеството след като то възникне. Няма да обвържат ООД и сключените от управителя при нарушение на ограниченията, наложени с устава в неговата представителна власт, ако третите лица, съдоговорители са знаели за тези ограничения и въпреки това са сключили сделката.

При наличието на тези предпоставки всички права и задължения, създадени от името на ООД преминават по право в неговия патримониум след неговото вписване.За поетите задължения дружеството ще отговаря със своето имущество.

Разпоредбата на чл.69 ал.2 ТЗ обаче е неудачна. ТЗ не урежда задоволително и докрай последиците от това правоприемство. Реално какво се случва с капитала на това дружество?

Ключ към разбирането на проблемите на правоприемството в задълженията от ООД е принципът за ненакърнимост на неговия капитал. Той гласи, че в момента на възникването си, ООД трябва да има активно,чисто имущество в размер на регистрирания основен капитал. В исторически план този принцип се е осигурявал чрез забраната за предварително обременяване на имуществото на ООД, преди то да възникне като правен субект.При действието на забраната всички извършени от негово име правни действия до регистрацията са се смятали за действия на извършилите ги лица, а създадените с тях задължения не са преминавали върху ООД след неговото вписване. Постепенно

обаче,изискванията на търговския оборот налагат ограничения в забраната за предварително обременяване. [8]

Понастоящем,както забелязахме, забраната за поемането на задължения от името на невписаното дружество е напълно отменена-управителят може да извършва всякакви правни действия от негово име в рамките на допустимия предмет на дейност на ООД. Безусловно приетото от ТЗ правило за правоприемство на създадените до неговото възникване права и задължения създава, обаче заплаха за интересите на кредиторите на ООД. Техните вземания се гарантират с предвидения в устава основен капитал в имуществото на дружеството, чийто размер трябва да бъде набран чрез поетите от съдружниците дялове в момента на неговото възникване. Но с правоприемството на задълженията в момента на своето създаване, ООД-то реално би имал по-малък основен капитал в своето имущество от регистрирания размер, който ще се намали с размера на поетите задължения.

В немската теория и практика, както и по нашето право, съдружниците ще отговарят по правило съразмерно за намалението на основния капитал в резултат на предварителното обременяване на имуществото на ООД, получено с поемането на създадените до регистрацията задължения от негово име. По този начин върху тях се възлагат имуществените последици от допустимото предварително обременяване на дружественото имущество. Така съдружниците ще поемат рисковете и загубите от стопанската дейност, извършвана от дружеството до неговото вписване. Така погледнато,предварителното обременяване е допустимо,но не за сметката на намаляването на основния капитал на дружеството, а за сметка на учредителите те трябва да платят цената за това. [9]

Слабостта на ТЗ е в това, че той регламентира непълно последиците от отпадането на забраната за предварително обременяване на ООД. Освен с правилата по чл.69 ал.2 ТЗ с изрична законова разпоредба да се възложи във всички случаи върху съдружниците задължението за поемането на разликата, която се получава между регистрирания съответен капитал, и неговия действителен размер в момента на вписване на дружеството,в резултат на поемането ex lege на задълженията, създадени от негово име до този момент.

<u>Използвана литература:</u>

1. Поля Голева – Търговско право
2. Григор Григоров- Правно положение на невписаното дружество с ограничена отговорност
3. Огнян Герджиков- Търговско право, том 1
4. Поля Голева-Търговски сделки
5. R Fischer-Gmbh Gesetz Kommentar
6. Кристиан Таков - Характер на нормата на чл.69 ал 1 изр 2 –сп Пазар и право кн. 1/1998
7. С. Ставру – Дружество в процес на учредяване спл Пазар и право № 1/2006
8. Арбитражна практика на Общото събрание на Върховния Държавен Арбитраж.

[8] К Кацаров-Систематичен курс по Българско търговско право
[9] R Fischer-GmbH „Gesetz Kommentar

www.optela.bg

Сделката „ЧЕЗ“ и общественият интерес

Петър КЪРТЕВ

За всички средноинтелигентни и непредубедени хора в нашата страна, подписаният договор за покупка на енергоразпределителното търговско дружество „ЧЕЗ Електро България” АД, компанията, която осигурява електроснабдяването на цяла Западна България, от една много по-малка по капиталова стойност и дейност, неизвестна българска фирма ”Инерком България”, събуди огромен интерес и съмнения. Тази сделка запали Прометеев огън, който ако не бъде угасен, ще ни злепостави още повече и България ще стане окончателно нарицателно име за най-корумпираната държава в ЕС. Днес България е 71-а по Индекса за възприятие на корупцията за 2017г.!

През 90-те години страната ни беше принудена да извърши преход от планово към пазарно стопанство. Под натиска на Вашингтонския консенсус, 10 милиарда долара външен дълг, неконкурентноспособна икономика и агресивна опозиция, чийто основен лозунг и опорна точка беше девизът: „Държавата е лош стопанин” се извърши трансформация на икономиката ни, като се либерализираха цените, търговията, движението на капитали, извърши се приватизация на държавната собственост.

Резултатите от приватизацията се оказаха плачевни! Чрез масовата приватизация близо 1000 елитни предприятия се оказаха в повечето случаи в ръцете на алчни „предприемачи", които разпродадоха, ограбиха и ликвидираха дейността им. Според оценки на специалисти, касовата приватизация на правителството на СДС е вкарало в хазната 5-6 пъти по-малко средства от реалната стойност на активите! Твърдението за по-голямата ефективност на частния бизнес спрямо държавния не е аксиома. Поставени в условията на конкуренция и пазарна среда редица държавни фирми постигат чудесни резултати.

Според доклад от миналия януари на френската Сметна палата (Cour des Comptes) държавата притежава дялове в близо 1800 компании, като броят на тези, в които има мажоритарно участие, върви нагоре в последното десетилетие. Държавните корпоративни активи се изчисляват на общо 100 млрд. евро, а в тези компании работят около 800 000 души. Като например: Енергийната група Engie (бившата GDF Suez), автомобилната Renault, AdP /Aéroports de Paris/, която оперира с парижките летища Charles de Gaulle и Orly, телекома Orange.

Никой не оспорва правото на държавната чешка фирма „ЧЕЗ Груп" да продаде своето дружество „ЧЕЗ Електро България" АД, в което държи 67%. Но тук не става въпрос за продажба на квартален супермаркет. Тук става въпрос за осигуряването с електроенергия на милиони български граждани, за бизнес с милиарди левове и поддържане на сложна и изискваща модернизация енергийна инфраструктура.

Този договор събра, като във фокус вниманието на антиказионното обществено мнение и трезво мислещи журналисти и интелектуалци, раздвижи рязко политическите сили, позамръзналите пластове на либералните идеолози и икономисти, които десетки години пренебрегваха, игнорираха и бягаха като дявол от тамян от въпроса за разграбването на българската национална собственост.

За „Инерком България". се знае, че е създадена през есента с цел участие в конкурса за продажба на българския бизнес на ЧЕЗ. Тя е част от по-голяма група компании, които се развиват повече от 10 години в областта на енергетиката, енергийната инфраструктура и строителството. Говори се за „Инерком България", че ще плати 320 млн. евро, срещу които ще добие „ЧЕЗ електроразпределение България", „ЧЕЗ електро", „ЧЕЗ трейд" и малки ВЕИ активи – видинския соларен парк „Фри енерджи проджект Орешец" и недовършената централа на биомаса в Смолянско.

Ако има някой, който може да накара държавата, чрез своите институции да изкара на светло този обществено значим договор за покупка на приблизително една трета от енергоразпределителната мрежа и бизнес на фирма „ЧЕЗ Електро България" АД от „Инерком България" това е българският президент. Той няма законови правомощия, но има моралното право да защити обществения интерес. Той може да насрочи заседание на Съвета за националната сигурност. Когато държавните институции са готови с информацията, може да се проведе закрито заседание!

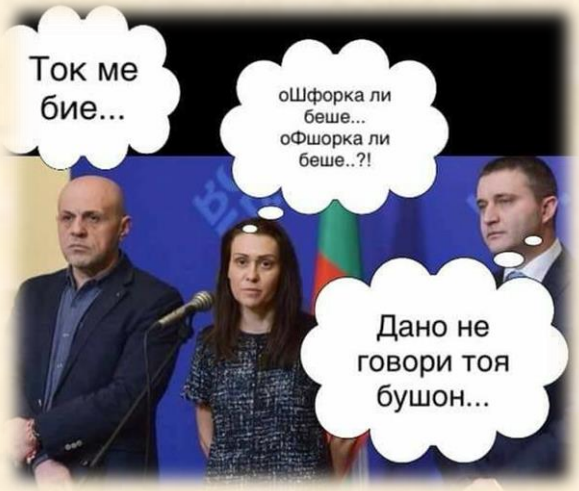

Да се отговори на въпросите, които непрекъснато се задават в медиите, кой финансира сделката; има ли клаузи в приватизационния договор между българската държава и ЧЕЗ, които не са спазени относно следприватизационна продажба; как е проведен конкурса и избрана „Инерком България"; участват ли офшорни компании; какво е участието в конкурса на другия претендент за купувач „Енерго-Про". На 21 февруари, Яромир Тесарж, собственик на „Енерго-Про"- електроразпределителното дружество в Северозападна България, е написал в чешката преса отворено писмо до управителите на ЧЕЗ в Прага, в което ги предупреждава, „че са се доверили на странни и неизвестни български фирми, което едва ли могат да си позволят да купят толкова голям бизнес в България. Процедурата за продажба очевидно е повлияна от недостатъчната информация за кандидатите, което прави по-малко вероятно продавачите да получат възможно най-добрата цена. В допълнение, подобна ситуация създава възможност за спекулативни оферти, чиято стратегия е да успеят в търга като предлагат висока цена, но която впоследствие занижават".

Изясняването на тези въпроси от държавните институции може да доведе до решения, различни от тези, които в момента са на прага да се реализират. Може да се разгледа и „еретичната теза" за купуване на ЧЕЗ от българската държава или да се осъществи публично-частна сделка между държавата и големи частни фирми с опит в областта на енергетиката.

Държавата трябва да държи под силен контрол производството, услугите и дейностите, които засягат цялото общество, като производството и разпределението на тока, водата, комуналните услуги, язовирите и др. Държавата в такива сектори би могла да бъде добър стопанин, като чрез собственост и добро управление би могла да защити обществения интерес.

Европа да се превърне в световен финансов център

Ели ЯНЕВА

Европа трябва да се превърне в световен център за финансови технологии, а предприятията и инвеститорите от ЕС да могат да се възползват пълноценно от предимствата, които единният пазар им осигурява в този динамичен сектор. Като първа стъпка Комисията предлага нови правила, които ще дадат възможност за развитие на платформите за колективно финансиране в единния пазар на ЕС.

Това е записано в представения днес план за действие, който има за цел да даде възможност на финансовия сектор да се ползва от бързия напредък на новите технологии, например блок-вериги, изкуствен интелект и услуги „в облак“, като същевременно се повиши сигурността на пазарите и се улесни достъпът на нови участници.

Ползите ще бъдат разпределени поравно между потребителите, инвеститорите, банките и новите участници на пазара. В допълнение Комисията предлага да се създаде общоевропейски знак за платформите, така че платформа, лицензирана в една държава членка, да може да работи в рамките на целия ЕС.

Планът за действие е част от усилията на Комисията за изграждане на съюз на капиталовите пазари (СКП) и на истински единен пазар за потребителски финансови услуги. Той е част и от действията за създаване на цифров единен пазар. Комисията си поставя за цел правилата в ЕС да се определят с оглед на бъдещето и да бъдат в крак с бързия напредък на технологичното развитие.

По този повод заместник-председателят на ЕК Валдис Домбровскис, който отговаря за финансовата стабилност, финансовите услуги и съюза на капиталовите пазари, заяви: За да се конкурират в световен мащаб, европейските иновативни предприятия се нуждаят от достъп до капитал, от възможности да експериментират и от пространство за растеж. Това е аксиомата, на която почива планът за действие в областта на финансовите технологии. Лицензирането на платформите за колективно финансиране за целия ЕС ще им помогне да постигнат по-големи мащаби и да привлекат инвеститори и фирми от целия ЕС. Това от своя страна означава възможност за предприятията и предприемачите да представят идеите си пред по-широк кръг от инвеститори.

Юрки Катайнен, заместник-председателят на Европейската комисия, който отговаря за работните места, растежа, инвестициите и конкурентоспособността, посочи: Новите технологии преобразяват финансовия сектор чрез революционния повратъ в достъпа на хората до финансови услуги. Алтернативните източници на финансиране, като колективното финансиране или партньорското кредитиране, са пряката връзка между спестяванията и инвестициите. Благодарение на тях пазарът става по-достъпен за иновативните предприемачи, стартиращите предприятия и малките фирми, а това е основна цел на съюза на капиталовите пазари.

Комисарят по въпросите на цифровата икономика и цифровото общество Мария Габриел отбеляза: Цифровите технологии въздействат цялостно върху икономиката - в еднаква степен и върху гражданите, и върху бизнеса. Технологии като блок-веригите могат радикално да променят финансовите услуги и други сектори. От нас се изисква да създадем подходяща уредба, която дава свобода за развитието на иновациите, но същевременно контролира рисковете и защитава потребителите.

План за действие в областта на финансовите технологии:
Финансовият сектор е най-големият потребител на цифрови технологии и основен фактор за цифровата трансформация на икономиката. В представения днес план за действие са очертани 23 стъпки, които спомагат за разпространението на иновативните бизнес модели, подпомагат навлизането на новите технологии, повишават киберсигурността и целостта на финансовата система.

В рамките на едно от действията Комисията ще създаде лаборатория на ЕС за финансови технологии, която да осигури на европейските и националните органи и на доставчиците на технологии неутрално и нетърговско пространство за взаимодействие.

- Комисията вече създаде Обсерватория и форум на ЕС за блок-веригите. По-късно през 2018 г. Комисията ще докладва относно предизвикателствата и възможностите на криптовалутите. Същевременно тя работи по изготвянето на комплексна стратегия относно технологията на разпределения регистър и блок-веригата, в която ще бъдат обхванати всички сектори на икономиката. Под разпределен регистър се разбира информационна база данни, споделена в рамките на компютърна мрежа. Най-известният вид разпределен регистър е блок-веригата.
- Комисията ще проведе консултации как най-добре да популяризира цифровизацията на информацията, публикувана от борсово търгуваните дружества в Европа, включително чрез използване на иновативни технологии за свързване на националните бази данни. Така инвеститорите ще получат много по-лесен достъп до ключова за техните инвестиционни решения информация.
- Комисията ще организира и серия от семинари за подобряване на обмена на информация за киберсигурността.
- Тя ще представи и подробен план с най-добрите практики по отношение на центровете за експериментални регулаторни практики, като за основа ще послужат насоките на европейските надзорни органи. Под център за експериментални регулаторни практики се разбира определена от регулаторите уредба, която позволява на стартиращите предприятия в сферата на финансовите технологии и на други новатори да прилагат експериментални технологии в реална среда, но под контрола и надзора на регулатора. Центровете за експериментални регулаторни практики набират популярност най-вече в развитите финансови пазари.

Регламент относно колективното финансиране:
Колективното финансиране подобрява достъпа до финансиране, особено за стартиращите и малките предприятия. Стартиращите предприятия могат да представят проектите си на онлайн платформа и да обявят, че търсят подкрепа под формата на заем („партньорско кредитиране“) или закупуване на дялово участие. Инвестициите от страна на инвеститорите са в замяна на финансова компенсация. В момента много такива платформи срещат трудности при разширяването на дейността си и в други държави от ЕС. Поради това в ЕС

колективното финансиране е много по-слабо развито в сравнение с други големи световни икономики, а пазарът е фрагментиран. Едно от най-големите препятствия е липсата на общи за целия Съюз правила. Това значително увеличава оперативните разходи и разходите за постигане на съответствие с нормативната уредба и не позволява на платформите за колективно финансиране да започват трансгранична дейност.

Благодарение на представеното днес предложение тези платформи ще могат по-лесно да предлагат услугите си в целия ЕС и така да подобрят достъпа до тази иновативна форма на финансиране за предприятията, стремящи се да привлекат допълнителен капитал. След приемането си от Европейския парламент и Съвета предлаганият регламент ще даде възможност на платформите да кандидатстват - в съответствие с единен набор от критерии - за знак на ЕС, който ще им позволи да предлагат услугите си в целия ЕС. Инвеститорите, използващи платформите за колективно финансиране, ще бъдат защитени от ясни правила относно разкриването на информация, администрирането и управлението на риска и от последователен подход към надзора.

Междинният преглед на плана за действие за СКП от юни 2017 г. открои потенциала на финансовите технологии за трансформиране на капиталовите пазари чрез привличането на нови участници и чрез по-ефективни решения, повишаващи конкурентоспособността и намаляващи разходите за предприятията и инвеститорите. В рамките на прегледа беше обявено, че Комисията ще възприеме комплексен подход, който да даде възможност за използване на финансовите технологии и за задълбочаване и разширяване на капиталовите пазари в ЕС и който да реализира потенциала на цифровизацията.

За изготвянето на плана за действие за финансовите технологии Комисията проведе обществена консултация през март 2017 г. с цел да събере становищата на заинтересованите страни относно въздействието на новите технологии върху финансовите услуги. В отговорите си много от тях подчертаха, че финансовите технологии и технологичните иновации като цяло са фактори за развитието на финансовия сектор и разкриват много големи възможности по отношение на достъпа до финансиране, оперативната ефективност, икономичността и конкурентоспособността.

Ще стане ли Париж финансова столица на Европа вместо Лондон....

Забравете Bitcoin, сега Dogecoin става див

Милен АТАНАСОВ

Знаете, че инвестицията е донякъде неконвенционална, когато уебсайтът Know Your Meme е основният източник на основна информация. Но дори и в размирния свят на криптоциклетите Dogecoin /Догекойн/ се смята за доста диво същество. Тя стартира през 2013 г., вдъхновена от краткотрайната онлайн лудост за снимки на определена японска порода кучета. През миналия уикенд обаче тя почти се е удвоила и сега е на стойност повече от $ 2млрд.

Първоначално създадена на шега през декември 2013, към днешна дата Догекойн се радва на истинска популярност и множество последователи (особено сред аудиторията на известния сайт за забавление 9gag). Създадена от Били Маркъс, криптовалутата се ползва най-често за дарения и поощряване на потребителите във форуми.

Само до средата на 2015 година, 100 млн. догекойна са били в обръщение, а с всяка следваща година броя им се покачва с 5256 монети. Пазарна капитализация вече $258,868,533.

Dogecoin постоянно нарастваше през декември, но последният скок подсказа за скептиците на „крипто-хип“. Разбира се, все още е зад най-големия звяр в пакета с цифрови пари, Bitcoin, чиято обща стойност възлиза на над 270 млрд. долара. Но като се има предвид, че Dogecoin първоначално е била предназначена за пародия на бума на Bitcoin, нейният основател, Джаксън Палмър, вече не е много щастлив, след като е подхлъзнал примамката си. „Фактът, че повечето разговори, които се случват в медиите и между връстниците, се фокусират върху инвестиционния потенциал, е тревожно“, каза той по-рано този месец.

Поддържане на нестандартни решения

До неотдавнашното увеличение на стойността си, Догекоин не е бил известен отвъд малка котерия от джуджета. Но в спортните кръгове поддръжниците на криптограмата са спечелили репутацията си за някои неортодоксални възможности за спонсорство.

През 2014 г. американски състезателен автомобил стана изненадващ бенефициент, когато членовете на общността на Dogecoin решиха да помогнат на шофьора на Наскар Джош Уайз, дарявайки 55 000 долара от цифровата валута. През същата година от Dogecoin финансираха 25 000 долара, за да изпрати екипа на ямайски бобслей на зимната олимпиада.

Спортните аутсайдери очевидно са се справили добре с Dogecoin, но какво ще кажете за инвеститорите? Дали те ще лаят неправилното дърво, ако купуват във валутата?

Едно нещо, което трябва да имате предвид, е, че догекоините са много по-многобройни от биковете. Правилата, на които се основава Bitcoin, определят, че могат да бъдат създадени само 21 милиона битове, а тази цифра все повече се приближава. Не е ясно какво ще се случи с стойността на bitcoins, когато тази граница е достигната.

Bitcoin е много по-оскъден от Dogecoin

Dogecoins се „добиват“ по същия начин, както bitcoins - тоест, те са създадени с използване на компютърна мощност за обработка. Въпреки това, за разлика от Bitcoin, няма ограничение за броя на догекоините, които могат да бъдат произведени, като вече съществуват огромни 100 милиарда.

Това помага да се обясни защо всеки догекоин понастоящем струва по-малко от два американски цента, докато пиковата стойност на Bitcoin към момента е почти 20 000 долара.

„Малко доверие, повече скептецизъм“

Здравият разум ни казва, че оскъдните стоки са по-склонни да поддържат своята стойност, отколкото изобилните. Но в света на криптокомпозициите здравият разум е може би лошо ръководство за бъдещото поведение.

И в света на икономическите експерти все още има широк скептицизъм по отношение на всяка форма на криптовалутите. Проф. Итън Илзецки от Лондонското училище по икономика заяви пред Би Би Си: „Цифровата валутна единица няма вътрешна стойност, освен ако не може да се използва в транзакциите, и не мога да посоча нито една криптираща валута, която е по-полезна при транзакции, отколкото кредитна карта, която е деноминирана в долари или паунда или йени. Няма нищо лошо в частните цифрови валути, но те трябва да бъдат добре проектирани и добре обмислени. Те струват много, защото хората казват, че си заслужават много, но аз съм малко убеден, че имат някаква дългосрочна стойност.“

anonsi.bg
сайт за обяви

„Гласът на младите за силна икономика“: Предизвикателства на регионалните диспропорции в България

Съюзът на икономистите в България обяви 14-тия Национален конкурс: „Гласът на младите за силна икономика“ – Млад икономист 2018 г. на тема: „Регионалните диспропорции в съвременна България: икономически, социални и демографски предизвикателства“. Като се има предвид, че проблематиката на регионалното развитие е важна предпоставка и фактор за социално-икономическия напредък на България, От Организационният комитет предлагат за дискусия и оценка възможностите и перспективите за преодоляване на регионалните диспропорции.

Те са факт, който основателно заслужава особеното внимание на цялото общество, в това число на подрастващото младо поколение. С личния си избор в образованието и професията си младите хора на България могат да допринесат за по-нататъшното икономическо развитие, което да осигурява по-благоприятно териториално сближаване на районите и цялостно повишаване на общественото благосъстояние на нашия народ.

Целта на настоящия конкурс е да стимулира ангажираността на младите хора в България за актуална оценка, осмисляне и търсене на полезни решения на проблемите на териториалното развитие на България, в това число на развитието на родното им населено място, областта и общината, където живеят. Разкриването на конкретните прояви на регионалните диспропорции може да подпомогне по-доброто прилагане на стратегически планове и подходи на национално и местно равнище в интерес на по-добре балансирано и интегрирано социално-икономическо развитие на България. Визията на младите хора в България относно възможностите и перспективите за преодоляване на регионалните диспропорции са особено важни на настоящия етап. Тази визия може да даде и по-обоснована мотивация за образование и кариерно развитие на младите хора в България предвид възможностите, които с общите усилия на държавата и обществото могат да се открият и да се развиват в конкретни сфери на икономиката на всяка област, град, село и община в страната ни.

Регионалните диспропорции имат неблагоприятни последици за българската икономика и общество в няколко важни конкретни аспекта. На първо място, около една трета от областите на България страдат от дълбоки икономически структурни проблеми, които пречат за увеличаването на производството, инвестициите и заетостта. Поради стагнацията в развитието им редица населени места, общини и райони се обезлюдяват вследствие трудовата миграция към по-големите градове и към чужбина.

Това не само задълбочава различията между развиващи се и изоставащи области, но води и до наличие на устойчиви неравновесия в макроикономическото развитие на страната ни, които като цяло пречат на ускоряването на икономическия растеж и повишаването на ефективността на българската икономика. На второ място, задълбочаването на междурегионалните различия води до диспропорции на пазара на труда и доходите. Неблагоприятни са по-големите социално-икономически неравенства, особено в периферните райони, което неизбежно води до задълбочаване на демографската криза.

Така се създава и един порочен кръг: ниското качество на живот подтиква хората да емигрират, а липсата на млади и квалифицирани кадри не може да привлече инвеститори към малките и средните градове. В изоставащите области и общини бизнес средата не е благоприятна и това повлиява негативно на привличането и увеличаването както публичните, така и на частните инвестиции, чрез които би могло да се модернизират и развиват производство, бизнес и заетост, за да се стимулира повишаване на доходите и в по-малките общини и населени места.

На трето място, социално-икономическото изоставане на редица райони на страната влияе негативно върху демографското развитие и развитието на човешките ресурси. Възникват устойчиви неравновесия по показателите за образование, квалификация и развитие на човешките ресурси. Нежелани са предизвикателства пред стопанското управление във връзка с натрупването на дълговете на общинските бюджети и преодоляване на недофинансирането на важни за обществото системи като образованието, здравеопазването, борбата с престъпността и поддържането на вътрешния ред и сигурност, особено в по-малките населени места.

Съвременната икономическа дискусия в България и в рамките на ЕС подкрепя тезата, че намаляването на междурегионалните различия както в национални рамки, така също и в рамките на ЕС като интеграционна общност може да стимулира икономическия растеж и да допринесе за социално-икономическото развитие на страната. От участниците в Националния конкурс - 2018 се очаква да представят свои оценки за съществуващите проблеми, както и да направят предложения с по-добри решения за намаляване на регионалните диспропорции и за засилване на икономическото и социално сближаване на страната ни с развитите европейски страни.

За целите на конкурса участниците могат да разгледат различни аспекти на проблемите на регионалните диспропорции и възможностите и средствата за тяхното преодоляване в перспектива. Организаторите предлагат и примерна структура на тематични направления, с примерни конкретни въпроси и теми за изследване.

Изброените теми ни най-малко не ограничават индивидуалния избор, който участниците в конкурса могат да направят за написване на своето есе или разработка.
Икономически измерения на диспропорциите между районите и областите в България

- Кои са причините и факторите едни области да са по-развити или просперииращи, а други – по-бедни или изоставащи?
- Влияят ли нивата на местните данъци и такси върху решенията за инвестиции?
- Кои области и сектори на икономиката на България са привлекателни за инвестиции за регионално развитие?
- Защо негативните демографски тенденции крият рискове за българската икономика?
- В кои области и градове доходите и заплатите са най-високи?

- Зависи ли качеството на образованието от регионалните диспропорции и как се отразява това на икономиката?
- Има ли връзка между степента на икономическо развитие на населените места и престъпността?
- Как могат да допринасят държавните и общинските институции в градовете и общините за регионалното развитие?
- Социални и демографски аспекти на регионалните диспропорции
- Има ли значение регионалното развитие за заетостта и доходите на населението?
- Какви са различията в пазара на труда в изоставащите региони за разлика от развиващите се региони на страната?
- Как влияе недостатъчното предлагане на работни места и доходи върху трудовата миграция на населението?
- Защо бизнесът се нуждае от внос на работна сила от чужбина и какъв ефект ще има това върху регионалното развитие?
- Каква е връзката между трудова миграция и обезлюдяването на българските села като социален феномен?
- Как изглежда картата на бедността в страната по региони?
- Има ли връзка между недоразвитостта на регионите, ниските доходи и обезлюдяването на конкретни области и общини?
- Къде демографските тенденции са най-неблагоприятни?

Организационният комитет на конкурса „Млад икономист – 2018г.", провеждан под наслова „Гласът на младите за силна икономика!" пожелава на всички участници - ученици, студенти, докторанти, млади специалисти и предприемачи, успешна творческа работа в търсенето на нови решения в предизвикателствата пред регионалното развитие на България.

Условия за участие, срокове, правила за оценяване, награди

Участници в конкурса – позиция: ученици в средни училища, без ограничения на специалността; студенти /бакалавър, магистър/, докторанти и асистенти в български и европейски университети, млади предприемачи до 29 годишна възраст.

- Всеки автор може да участва в конкурса индивидуално или в екип с една разработка;
- Докладите трябва да бъдат написани на български език;
- Пълният текст на разработката следва да бъде до 10 стандартни номерирани компютърни страници, вкл. фигурите и таблиците;
- В текста да не се посочва името на автора;
- Участниците посочват личните си данни* на отделна страница:
  - ✓ име, презиме, фамилия;
  - ✓ местоживеене;
  - ✓ адрес за кореспонденция, телефон, мобилен телефон;e–mail;
  - ✓ име и адрес на средното и висше училище, факултет, форма на обучение /редовна, задочна/, специалност, фирма-длъжност, администрация – длъжност;
- Разработката трябва да бъде подготвена за пряко репродуциране на лист А4 (210 х 297 мм). Отпечатването да бъде на лазерен принтер с шрифт Times New Roman, 14 пункта. Заглавието е с главни букви, центрирано и с удебелен шрифт. Изложението започва след три празни реда, като всеки абзац е с 1 см отстъп и двустранно изравняване;

- Докладите се представят в два екземпляра на хартиен носител и по електронен път на адрес: info@bgeconomist.bg;
- Разработките се представят до 18 май 2018 г. на адрес:
  гр. София 1000, ул. ”Г.С. Раковски” №108, Съюз на икономистите в България, За конкурса „Млад икономист-2018г.”, За справка: тел. 029871847; моб. тел: 0877 011 710; e-mail: info@bgeconomist.bg

Условията и правила за оценяване на разработките могат да бъдат намерени на интернет страницата на СИБ: bgeconomists.bg.

www.itakademia.bg

Образователен проект ще открива и подкрепя бъдещи лидери

Стефан ПРОНЧЕВ

Важни са няколко тенденции от съвременното развитие на България и присъединяването ѝ към Европейския съюз, които са в подкрепа на създаването на нов пловдивски образователен проект. Неговите особености са предлагане на „бързи уроци“, чрез МВУИЕЛ „Махатма Ганди“, ЧПК „Омега“ /www.omegacollege.org) и Учебен център „Индийски институт по хардуерни технологии – България“ (www.iiht.bg) със закупен франчайз за ИТ обучение от „Индийски институт по хардуерни технологии“ (ИИХТ) – Бангалор, Индия с най-новите учебни ИТ-дисциплини, както и предоставянето на възможност за развойна дейност в специализираните лаборатории за софтуерни иновации, мобилни приложения, компютърни мрежи и лазерно-информационна лаборатория!

Почти 20%-ното нарастване всяка година на онлайн продажбите в света изисква и България да се включи в тази верига на нова принадена стойност. В малките и средни фирми вече са необходими специалисти и служители с професии от

новите технологии и информатиката. България, както и други малки държави, се нуждае изключително бърза интернационализация на малкия и среден бизнес, за да не стане заден двор на големите държави, които са създали глобалните монополисти и олигополи. А какъв по-бърз начин от онлайн бизнеса, изграждане на бизнесмрежи и електронни магазини с континентално действие може да стане това? Нямаме специалисти за включване в глобализацията – затова имаме голяма миграция. Няма специалисти, които да обслужват финансови и логистични операции за над 6-7 трилиона долара или да участват в размяната на стоки и пари в света – практики, които не са по силите на самообучаващи се на нови технологии чиновници.

Създателите на проекта в Пловдив са се посветили на каузата да откриват, развиват и подкрепят най-забележителните и обещаващи лидери в България и са създали Академия за електронно лидерство и усъвършенстване на преподавателите „Махатма Ганди“ (АЕЛУП). В нея ще се обучават курсисти, завършили висше образование (всички образователно-квалификационни степени) и преподаватели от висшето училище, както и от други вузове с цел повишаване на квалификацията и придобиване на нови знания в областта на ИТ и електронното лидерство.

Различните видове и форми на обучение, предлагани в тази академия се провеждат съгласно методиките на партньорите от „ИТ Академия“, колеж „Омега“ и Индийски институт по хардуерни технологии – България, с цел актуализация на съдържанието и учебния материал в съответствие с развитието на технологиите към момента и динамиката на пазара на труда, най-вече с професиите на бъдещето.

Само един пример: в световен план дигиталната детоксикация става все по-търсена. Това е „лечение“ за откъсване от света на технологиите за определен период от време. Дигиталната детоксикация е нарастващ феномен и се разглежда като възможност за намаляване на стреса. Сред нейните положителните страни са повишена осъзнатост към дадения момент, намалено усещане на превъзбуда, разпознаване и оценяване на заобикалящия ни свят и желание за социализация.

МВУИЕЛ „Махатма Ганди” в сътрудничество с „Орфей клуб уелнес“ АД разработиха програма за дигитална детоксикация, като представените в нея независими проекти помагат както на „екранно пристрастените”, така и на студентите, които са избрали да наблегнат на образованието и възпитанието си, удовлетворявайки нуждата им от разнообразие и забавление в ученето.

В Клуба за дигитална детоксикация „Орфей” е заложено личностното развитие и възпитанието на младите хорпа, възможност да откриват и развиват своите таланти и интереси и да намират верния път към удовлетворяваща и успешна кариера.

Центърът за технологично обучение и възпитание „Академик“ е създаден с цел качеството на обучението в МВУИЕЛ да отговаря на съвременните тенденции и изисквания за образование и възпитание, а именно: Нови технологии, Фокус върху реализацията след дипломирането, Развитие на меки умения, Игровизация, Връзка с бизнеса.

Основната му цел е да допълни качеството на обучението като отговор на съвременните тенденции и изисквания за образование и възпитание. Той ще възпитава в идеите на лидерството чрез принципите на Махатма Ганди за промяна на света. Важно място тук заемат тримесечни семинари „Махатма Ганди", в които бъде обсъждана философията на великия визионер и съвременното звучене на наследството на 10-те начина да се промени света, които са особено актуални и в съвремието.

Центърът ще възпитава и чрез новия вид електронното лидерство. Наличието на солидни е-умения е не просто полезно за конкурентоспособността — то е необходимо, за да се избегне пропиляването на инвестициите във всяка сфера на бизнеса.

Центърът подпомага развитието на програми за стартъпи в партньорство с „Етик Финанс" АД чрез „Фонд за финансиране на ИТ предприемачи". Дружеството се задължава да асистира с менторство, консултации, нетуъркинг и помощ при търсене на източници на финансиране и си сътрудничи с други фондове за рисков капитал, създадени по инициатива на европейски и световни програми за МСП.

В проекта „Интегрирана дигитализация" (ИНДИ) са залегнали всички дейности, свързани със студенти, преподаватели, родители, докторанти, администрация, учебен процес, научно творчество и т.н. ИНДИ е един от важните елементи за по-лесно и достъпно възприемане на практическите приложения и интегриране на ИТ новостите и е-уменията на обучаващите се. ИНДИ – интегрира с помощта на облачни, биг-дейта и други технологии няколко софтуерни системи и платформи. като ги прави по-близки и лесни за ползване:

1. **Платформата „Стъди"** - за общуване на студенти, преподаватели и родители. Тази тристранна комуникационна среда ще подобри идентичността на участниците, отношенията на прозрачност, честност и мотивация, така необходими в учебния процес.
2. **Платформата „Нори"** за идентификация, защита и отдалечена комуникация с организационна и административна структура на МВУИЕЛ.

Тя ще дава възможност на студентите да се обучават дистанционно във виртуални класни стаи. Това практически ще осигури улеснена комуникация и възприемане на теоретичния учебен материал от всяка точка на света. Достъпът до системата ще бъде възможен след идентификация чрез: пръстов отпечатък, сканиране на зеница, QR код.

3**. Платформата „Е-бизнес"** е предназначена за връзката на студентите с онлайн бизнес моделите B2B, C2B, C2C и тяхната бизнес реализация, както и възможностите за интернационализация на бизнес контактите като предприемачи или фрийленсъри.

4. **Платформа за информационна сигурност** (киберсигурност). Този модел „ включва трите основни компонента – конфиденциалност, интегритет и достъпност. Тя предвижда защитата на информацията и информационните системи от неоторизиран достъп, използване, разкриване, промяна, прочитане, запис и унищожаване.

Целият проект акцентира върху търсенето и внедряването на иновативни решения при квалификационните характеристики на изучаваните специалности и особено върху формите на обучение – свързани с предпочитанията и възможностите на обучаваните и оценката на качеството на придобитите знания. Предвидени са специалности и учебни дисциплини, които до известна степен се покриват от традиционно представените в рейтинговата система на висшите училища.. От друга страна те са свързани с водещи стратегически потребности на пазара на високо квалифицирания труд и изискванията на работодателите в средно и дългосрочна перспектива.

Фин ХУМОР

Подслушан диалог в банката

В банката влиза клиент и се обръща към касиера:

- Искам да изтегля малко пари в брой.
- Не може.
- Ама на мен ми трябват пари в брой!
- Не може! За какво Ви трябват?
- Трябва да си платя наема.
- Не може! Платете с превод по сметка.
- Но на мен ми трябват пари в брой! Искам да си купя нещо за ядене!
- Не може! Имате дебитна карта, използвайте я.
- Трябват Ми Пари! В БРОЙ! Искам да отида на проститутка!
- Избирайте! - казва касиерът с широк жест към залата със служителките.

***

Новото тълкуване на термините:

- Бичи пазар - произволно движение на пазара, което кара инвеститора да си въобразява, че е станал финансов гений.
- Мечи пазар - период от 6 до 18 месеца, в който децата не получават джобни, жената - бижута, а съпругът - секс.
- Сплит на акциите - когато съпругата ти и адвокатът й са си поделили твоите активи
- Печалба - древен термин, който вече никой не използва.

***

Банкова инструкция относно дебитните карти

1. „Използването на дебитната карта като стъргалка за лед, подложка за горещи напитки, линийка за чертане, ножче за рязане или като средство за очертаване на бели кокаинови черти е неуместно и може да доведе до повреда на физическия носител“.
2. „Моля, не се опитвайте да триете тъмната лента на гърба на дебитната карта - това е магнитна линия, а не ваучер за презареждане на Прима“.
3. „Моля не пъхайте в отвора на банкомата нищо друго, освен дебитни или кредитни карти. Пъхането на лични карти, шофьорски книжки, касови бележки или войнишки медальони няма да ви осигури желаната сума.
4. „Банкоматите не осребряват лотарийни билети или тото-фишове. Безмислено е да пробвате и със Смарт карти на Шел или Била“.
5. „Банката не е дружество за топлинно счетоводство и не може да ви обясни защо сметката за парното този месец е толкова голяма. Не мислим, че и самото дружество за топлинно счетоводство може“.
6. „Не замерваме водомери, не сменяме бушони, не извършваме авто-монтьорски услуги, не знаем защо GSM-а ви не работи (а как тогава ни звъните от него?), нямаме специалисти по къртене, чистене, саниране, извозване на битови отпадъци, нито пък си имаме идея защо вестникът ви не е пристигнал“.
7. „Ние сме банка, по дяволите, телефонът на телефонни услуги е 144“.

8. „B-connect е услуга на мобилен оператор, а не телефон за свързване с нашата банка. Въпреки това ви поздравяваме за отличните познания по английски език“.
9. „ПИН кодът ви е четирицифрено число, което само вие знаете. Номерът на картата не е ПИН код. ПИН кодът ви също не е номер на картата“.
10. „При желание да теглите суми от вашата сметка на гише, моля носете със себе си документ за самоличност. Показанията на жена ви не са достатъчни, за да сме сигурни, че това сте вие. Нито пък снимка на маса с шефа на клона“.
11. „Моля не разпитвайте охраната на входа или санитарните служители за салдото по текущата ви сметка - има други служители в сградата, които могат да са ви много по-полезни“.
12. „Голямото електронно табло в кредитния салон показва информация за предлаганите от банката котировки. Не можем да пуснем любимия ви сериал на него. Охраната и служителите не знаят дали Мелинда се е целувала с Диего“.
13. „Ако искате нашите служители да ви познават по име и поздравяват всекидневно по телефона, просто пропуснете да платите месечната си вноска по кредита“.
14. „Погасяванията на лихви и главница се извършват единствено в брой или чрез превод чрез легитимни платежни средства. Селскостопанска продукция, домашна ракия, плетени вълнени чорапи или автограф на Дейвид Бекъм не се признават за валидно платежно средство. Въпреки това, благодарим за червеното вино“.

***

Карикатура: Христо Комарницки

И банковите чиновници имат чувство за хумор...

Служителите на кредитните учреждения не са лишени от чувство за хумор. Ето и един техен подбор от бележки под линия при анкетирането на клиенти, подали молба за отпускане на заем:

1. „В документа за самоличност на клиента се забелязват видими дефекти в областта на пола.“
2. „Клиентът показва силен стрес; възможно е да е в развод.“

3. „Клиентът дойде, придружаван от друго лице, спрямо което използваше обръщението „мамо”.
4. „При попълването на въпросника, клиентът заспа.“
5. „Особени белези: клиентът има различни очи.“
6. „Клиентката дойде с близначката си. Едната диктуваше на другата какво трябва да напише. Някоя от двете беше много пияна.“
7. „Клиентът не миришеше на алкохол, но едва се държеше на краката си.“
8. „Месторабота и стажът на клиента не съвпадат във времето и пространството.“
9. „Лицето на клиента силно се различава от снимката в показания документ за самоличност.“
10. „Клиентът има мръсни, изгризани нокти, но като цяло създава положително впечатление.“
11. „Клиентът заяви, че е глухоням.“
12. „Клиентът е прекалено неспокоен и развълнуван – не може да си спомни номера на служебния телефон и адресът на месторабота.“
13. „Клиентът се държи много подозрително: при попълването на анкетата полагаше всички усилия да предизвика доверие.“

Кратко описание на живота в сайтове

Родиш се и бързат да те похвалят в bgmama, пипнеш и бутнеш за първи път мишка и клавиатура, отиваш в dechica.com, треснете пубертета и не излизаш от teenproblem, станеш студент и не спираш да споделяш пиянските си изцепки и снимки във facebook и twitter, бачкаш като ненормален и пускаш интересни /според теб/ линкове в svejo, развел си се три пъти и търсиш на старини нова половинка за компания в elmaz, с последните си стотинки си успял да си купиш кисело мляко, след което си гушнал букета и ти правят възпоменание в pomen.net. Останалото е мълчание...